

STANOWISKO SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

z dnia ... grudnia 2024 roku w sprawie

ustanowienia roku 2025 Rokiem Adama Chętnika w województwie podlaskim.

Sto czterdzieści lat temu, w Nowogrodzie nad Narwią urodził się Adam Chętnik. Od najmłodszych lat ciężko i wytrwale pracował poświęcając swoje wysiłki ukochanej ziemi kurpiowskiej, jej mieszkańcom, kulturze, obyczajom i folklorowi. Pozostawił po sobie spuściznę w postaci wielu publikacji, artykułów, ale najważniejszym jego dziełem jest z całą pewnością Skansen Kurpiowski w Nowogrodzie, który obecnie nosi jego imię.

Adam Chętnik wychował się w rodzinie o mocnych korzeniach patriotycznych. Ojciec jego Wincenty, człowiek świątły, krzewił wśród mieszkańców idee narodowościowo-wyzwoleńcze, był współorganizatorem pierwszych stowarzyszeń polskich w Nowogrodzie. Za jego inspiracją młody Adam założył pierwszą polską bibliotekę i czytelnię. Dom Chętników był miejscem spotkań patriotycznych, ruchu niepodległościowego i życia kulturalno-oświatowego. Wzrastając w takiej atmosferze Adam w naturalny sposób przesiąkł miłością do Kurpiowszczyzny. Chętnik uczęszczał do szkoły w Nowogrodzie, następnie do gimnazjum w Łomży. Naukę kontynuował na kursach Macierzy Polskiej w Warszawie, a w 1911 roku wyjechał do Petersburga, aby zdać konieczne egzaminy nauczycielskie.

Jego ścieżki życiowe prowadziły go w różne miejsca, udzielał się w wielu dziedzinach, jednak Kurpie zawsze pozostawały najważniejsze. Prowadził działalność społeczną, badawczą, pedagogiczną, zasłużył się w tworzeniu ruchu ludowego w Polsce. W roku 1922 r. został posłem i aktywnie działał w Sejmie na rzecz ukochanego regionu. Jego liczne zainteresowania tj. historia, etnografia, archeologia były podstawą jego głównego kierunku - muzealnictwa.

Adam Chętnik od 1909 roku gromadził u siebie okazy historyczne, przyrodnicze, ale przede wszystkim etnograficzne zebrane z myślą utworzenia z czasem muzeum. Dodatkowo od młodszych lat dokumentował tradycje Kurpiów, szczególnie zwyczaje, muzykę i tańce, dzięki czemu stał się jednym z pierwszych na terenie Polski muzealników łączących ochronę dziedzictwa materialnego i niematerialnego.

W okresie międzywojennym wraz z żoną Zofią na prywatnym gruncie, za własne środki zaczął organizować w Nowogrodzie muzeum skansenowskie. Otwarte zostało w 1927 r. i nosiło ono nazwę Muzeum Kurpiowskie w Nowogrodzie. Założyciele nieustannie zbierali eksponaty w pobliskich wsiach, kupowali instrumenty i założyli zespół muzyczny, który dzięki wytrwałości i skrupulatności Chętnika mógł wykonywać tradycyjne pieśni i tańce kurpiowskie. Muzeum chętnikowskie stało się placówką oświatową, która posiadała własne wydawnictwa, pocztówki, przewodnika, łódź wycieczkową. Zniszczone przez Niemców, jako świadectwo polskości, było przez Chętnika odbudowywane po wojnie.

Od roku 2022 Muzeum Skansen Kurpiowski im. Adama Chętnika w Nowogrodzie jest instytucją kultury Województwa Podlaskiego. Jest to najstarsze muzeum na świeżym powietrzu w naszym regionie.

Adam Chętnik poprzez swoją szeroką działalność naukową, oświatową i muzealniczą rozświetlił nasz region z pięknymi Kurpiami na cały świat. Ciężką pracą zasłużył na szacunek pokoleń i pamięć o jego wielkich dziełach.

Sejmik Województwa Podlaskiego w uznaniu działalności Adama Chętnika na rzecz regionu postanawia ustanowić rok 2025 Rokiem Adama Chętnika w województwie podlaskim.